

УДК 320

Рокош М. – ст. гр. СН-21

Тернопільський національний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ КОНФЛІКТНОСТІ ЦИВІЛІЗАЦІЙ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Науковий керівник: к.ф.н., професор Ніконенко В.М.

У широкому спектрі різноманітних соціально-політичних конфліктів сучасності особливої ваги набувають ті із них, які породжені цивілізаційною специфікою людства. Величезний резонанс спричинила, у зв'язку з цим, праця провідного американського політолога, професора Гарвардського університету і президента Американської асоціації політичних наук С. Хантінгтона «Зіткнення цивілізацій», в якій була викладена і обгрунтована концепція поліцивілізаційного світу. На думку вченого, контури світу в ХХІ столітті визначатимуть такі основні цивілізації: католицько-протестантська (Європа і Північна Америка), слов'янсько-православна, ісламська, іудейська, конфуціансько-буддистська, японська, індуїстська, латиноамериканська і африканська. І хоча основними суб'єктами міжнародних політичних процесів залишаються національні держави, все-таки центральними лініями конфліктів у глобальній політиці стають лінії розлому між цивілізаціями. Це зумовлено тим, що цивілізації істотно відрізняються одна від одної мовою, культурою, традиціями, релігією, стилем життя, ієрархією цінностей, що формувалися протягом століть і тисячоліть людської еволюції. І відмінності ці значно глибші і стійкіші, ніж відмінності між ідеологіями чи політичними режимами. Саме ці відмінності, а не ідеологічні, соціально-класові, політичні чи економічні розходження при їх ігноруванні генеруватимуть напруженість у світі і масштабні конфлікти.

Як свідчить історичний досвід, всі спроби зовнішнього впливу на цивілізацію, намагання перенести риси однієї цивілізації до іншої виявлялись в кінцевому рахунку марними. Є всі підстави стверджувати, що так і залишиться на гіпотетичному рівні пресловута концепція «кінця історії» відомого вченого Ф. Фукуями (США), який розробив модель повного домінування західної версії ідеалу ліберально-демократичних цінностей. Втілення в життя такого ідеалу, згідно цієї концепції, означатиме «кінець історії», тобто встановлення в глобальному масштабі такої цивілізації, такого ідеалу, який вже не підлягає поліпшенню.

Заходу, на думку С. Хантінгтона, слід відмовитись від намагань нав'язати іншим народам своє розуміння демократії та інших цінностей, оскільки в не-західних цивілізаціях переважає інше ставлення до «імпортованих цінностей»: від скептицизму до відкритої протидії. І саме таке втручання Заходу в справи інших цивілізацій є найбільш небезпечним джерелом нестабільності і потенційного глобального конфлікту в сучасному світі. Якщо Захід цього не усвідомить і не перестане втручатись у чужі справи, то він програє в конфлікті цивілізацій.

У новій геополітичній ситуації на рубежі тисячоліть виживання Заходу залежить від того, чи сприймуть його жителі свою цивілізацію не як універсальну, а як унікальну. Цього вимагає нова парадигма успішного розвитку сучасного світу, яка передбачає домінування не суперництва та конкуренції, а кооперації і співробітництва у відносинах між державами, що належать до різних цивілізацій, з метою збереження стабільності та еволюції, успішного розв'язання як внутрішніх так і глобальних проблем.